

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om Europeiska skolan i Helsingfors

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2007 en proposition med förslag till lag om Europeiska skolan i Helsingfors (RP 69/2007 rd) till kulturutskottet för beredning.

Utlåtande

Kulturutskottet har den 6 november 2007 begärt utlåtande av grundlagsutskottet i ärendet. Utlåtande (GrUU 20/2007 rd) har tagits som bilaga till detta betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Eeva-Riitta Pirhonen och regeringsråd Marja Lahtinen, undervisningsministeriet
- utvecklingsdirektör Renata Svedlin, undervisningsråd Irmeli Halinen och överinspektör Eija Kartovaara, Utbildningsstyrelsen
- chef för internationella ärenden Eeva Penttilä, Helsingfors stad, utbildningsverket
- headmaster Robert W. Woods, business manager Lars Forsell och Anne Luukkonen, Internationella skolan i Helsingfors
- specialmedarbetare Riitta Sarras, Undervisningssektorns Fackorganisation rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Helsingfors fransk-finska skola
- Tyska skolan i Helsingfors.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om Europeiska skolan i Helsingfors. Lagen avses innehålla bestämmelser om inrättandet av Europeiska skolan och undervisningen i skolan. Skolan avses vara statlig och undervisningen ska vara uppdelad på en tvåårig förskola, femårig primärnivå och sjuårig sekundärnivå.

Det finns ett allt större tryck på att ordna undervisning på många språk till följd av att Europeiska kemikaliemyndigheten inrättas i Helsingfors, det kommer utländsk arbetskraft till Finland för andra slags visstidsuppgifter och familjer som varit bosatta utomlands återvänder till Finland. Om Europeiska skolan inrättas blir det

lättare att rekrytera personal från utlandet. I ett världsavtal med kemikaliemyndigheten förbinder sig regeringen att stödja projektet att i Helsingfors upprätta en skola inom systemet med Europaskolor.

Europeiska skolan kommer att göra det möjligt att ordna undervisning enligt Europaskolornas utbildningsstruktur och läroplan samt att avlägga europeisk studentexamen, dvs. EB-examen i Finland. Undervisningen ska vara indelad i språkavdelningar. Statsrådet utfärdar bestämmelser om antalet språkavdelningar och deras undervisningsspråk genom förordning. Alla kan fritt söka in till skolan men i första hand antas

barn till personalen vid kemikaliemyndigheten och Europeiska skolan.

I lagen föreskrivs dels om inrättandet av skolan och undervisningen i den, dels om skolans förvaltning, personal och annat som är relevant i skolans verksamhet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Syftet med propositionen är att ge barnen till internationella visstidsanställda bättre möjligheter till lämplig utbildning i Finland och göra det lättare för dem att återgå till nationell utbildning eller övergå till en Europaskola. Skolan ska erbjuda högkvalitativ, multikulturell utbildning på flera språk för barn till anställda vid Europeiska kemikaliemyndigheten, men också för barn till annan internationell personal. När Europeiska skolan i Helsingfors inrättas uppnås också delvis målet i regeringsprogrammet att förbättra de största stadsregionernas internationella konkurrenskraft och främja den kulturella mångfalden i huvudstadsregionen. Genom propositionen förbättras också möjligheterna att bättre svara mot invandrarnas särskilda utbildningsbehov. Utskottet finner propositionen behövlig och ändamålsenlig och tillstyrker den.

Utskottet noterar att Europeiska skolan i Helsingfors inrättas för ett särskilt behov, dvs. för att barnen till de anställda vid Europeiska kemikaliemyndigheten ska kunna erbjudas skolundervisning. Myndighetens säte är i Helsingfors. Skolans uppgift är främst att erbjuda eleverna i fråga undervisning enligt läroplanerna för Europaskolorna. Undervisningen avviker från de nationellt enhetliga grunderna för undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning. Undervisningen meddelas på olika språkavdelningar. Det är meningen att använda andra undervisningsspråk än de som nämns i 10 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning. Europaskolornas struktur, undervisning och förvaltning fastställs i konventionen avseende Europaskolorna. Skolornas uppgift är att undervisa barn till personalen vid Europeiska gemenskaperna tillsam-

mans (artikel 1 i konventionen med stadga för Europaskolorna, förordning 798/2004). Detta utgör också grunden för verksamheten vid de ackrediterade skolorna.

Grundlagsutskottet anser i sitt betänkande att det faktum att Europeiska skolan kan anta elever med läroplikt i Finland till sin avgiftsbelagda undervisning i det här speciella fallet inte är ett ingrepp i rätten att få avgiftsfri grundläggande utbildning. Kulturutskottet understryker att rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning i Finland tryggas i grundlagen, och denna rättighet försvagas inte genom propositionen.

Kulturutskottet påpekar att terminsavgifter redan i detta nu kan tas ut för undervisning på främmande språk i enlighet med beslut som fattas med stöd av 44 § i lagen om grundläggande utbildning och 36 § i gymnasielagen. Bestämmelser om avgiftsuttag är i sig ingen nyhet i lagstiftningen om utbildning. Enligt undervisningsministeriet har bestämmelserna om avgifter vid Europeiska skolan i Helsingfors tagits fram i enlighet med Europaskolornas praxis.

Bestämmelserna i 6 kap. om stöd för lärandet gäller alla elever i skolan, från förskolan till sekundärnivån. De har utarbetats med beaktande av motsvarande bestämmelser i lagen om grundläggande utbildning och gymnasielagen och av Europaskolornas praxis. Det stöd som eleverna får enligt propositionen är mer mångsidigt än vad Europaskolorna erbjuder. Dessa bestämmelser är viktiga, menar utskottet. Elevhandledningen och elevvården ger stödmöjligheter som kan vara betydelsefulla när det gäller att hjälpa inflyttade barn och ungdomar att anpassa sig till det finländska samhället och när det gäller att stödja dem i studierna.

Bestämmelserna om Europeiska skolan är överlag specialregler. Undervisningens innehåll och undervisningsmetoderna bestäms delvis utifrån Europaskolornas kriterier, delvis utifrån nationella kriterier, och därför kan den inte heller direkt jämföras med vårt nationella utbildningssystem. Kostnaderna för skolan får inte medföra minskning av den statliga finansieringen för andra statliga skolor eller den utbildning som kommunerna ordnar.

Utskottet menar att regeringen måste förhandla med EG-kommissionen för att få EU att i fortsättningen bidra till finansieringen av skolans verksamhet.

Detaljmotivering

2 §. Det råder en inkonsekvens mellan lagförslagens 1 och 2 § när det gäller vilken kommun skolan ska förläggas i. Också grundlagsutskottet har noterat detta. Det är meningen att skolan ska inrättas i Helsingfors — det sägs i 1 §. Utskottet föreslår därför att den rätt som undervisningsministeriet enligt 2 § har att besluta om vilken kommun skolan ska förläggas i slopas.

11 §. Utskottet har gjort en språklig ändring i 2 mom.

15 §. Enligt motiven omfattar avgiftsfriheten för elever i kategori 1 t.ex. inte måltider. Motiven säger ingenting om avgifter för måltiderna när det gäller elever i kategori 2 eller för skolskjutsar. Lagförslaget innehåller inga uttryckliga bestämmelser om avgifter för skolskjutsar eller måltider för någondera elevkategorin. Grundlagsutskottet har påpekat att detta i ett konstitutionellt perspektiv innebär att skolmåltider och nödvändig skolskjuts är avgiftsfria åtminstone för elever som är läropliktiga i Finland, om inget annat föreskrivs. Kulturutskottet föreslår att bestämmelsen om avgiftsfri undervisning och avgiftsuttag preciseras så att en möjlighet att ta ut avgifter för material och måltider av alla elever införs. Några skolskjutsar är det inte tänkt att

ska ordnas, och de omfattas heller inte av avgiftsfriheten. Utskottet föreslår ett uttryckligt omnämnande av detta i 1 mom. Dessutom har utskottet flyttat bestämmelsen om terminsavgifter i 2 mom. till 1 mom.

Enligt 15 § 4 mom. utfärdar undervisningsministeriet genom förordning bestämmelser om grunderna för termins- och materialavgifter, i tillämpliga delar med beaktande av vad lagen om grunderna för avgifter till staten föreskriver om avgifter för offentligrättsliga prestationer. Grundlagsutskottet har emellertid påpekat att bestämmelser om avgifter och om de allmänna grunderna för storleken på avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet enligt grundlagens 81 § 2 mom. utfärdas genom lag. Kulturutskottet föreslår följaktligen att normgivningsbemyndigandet ändras.

20 och 21 §. Utskottet har gjort språkliga ändringar i 20 § 1 mom. och 21 § 1 mom.

33 §. Bestämmelserna om systemet med Europaskolor måste delvis beaktas när behörighetsvillkoren för lärarna fastställs och lärarna rekryteras. Dessa bestämmelser avviker från bestämmelserna i lagen om grundläggande utbildning och gymnasielagen. Utskottet anser att rektorns behörighet i mån av möjlighet ska bestämmas utifrån våra nationella kvalifikationskrav på rektorer.

Lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet anser i sitt betänkande att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning

Förslag till beslut

Kulturutskottet föreslår därför

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt propositionen men 2, 11, 15, 20 och 21 § med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

2 §

Inrättande av skolan

Genom denna lag inrättas Europeiska skolan i Helsingfors med staten som huvudman. Beslut om (*utesl.*) skolans elevantal och andra nödvändiga frågor med anknytning till utbildningen fattas av undervisningsministeriet.

11 §

Elevintagning

(1 mom. som i RP)

Elever som antas till utbildningen efter förskolan ska *i första hand* placeras i den årskurs som motsvarar deras ålder. Om denna årskurs inte motsvarar elevens kunskaper och färdigheter, ska han eller hon placeras i en annan årskurs. Närmare bestämmelser om placeringen av elever utfärdas genom förordning av statsrådet.

(3—5 mom. som i RP)

15 §

Avgiftsfri undervisning och skolavgifter

Den undervisning som skolan meddelar enligt läroplanen är avgiftsfri för de elever som hör till kategori 1. *Av eleverna i kategori 2 ska terminsavgift tas ut för undervisningen. Den avgiftsfria undervisningen innefattar inte måltider och skolskjutsar.*

(2 mom. *utesl.*)

Avgifter för material *och måltider* kan tas ut av eleverna.

(*Utesl.*) *Avgifterna enligt 1 och 2 mom. bestäms i tillämpliga delar med beaktande av vad lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskriver om avgifter för offentlig-rättsliga prestationer. Vid behov utfärdar undervisningsministeriet närmare bestämmelser genom förordning.*

(4 och 5 mom. som 5 och 6 mom. i RP)

20 §

Elevvård

Elevvården avser att främja och upprätthålla elevens lärande, psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödande verksamheter. *Till elevvården hör elevvård i enlighet med läroplanen, och alla som arbetar i skolan ska bidra till den.*

(2 mom. som i RP)

21 §

Effektiviserat stöd för lärandet

En inlärningsplan ska tas fram för *de elever* som behöver effektiviserat stöd för lärandet. *Skolan ska i planen ange de stödformer som ordnas för att eleven ska nå målen i läroplanen. Inlärningsplanen ska tas fram i samverkan mellan eleven, elevens vårdnadshavare, de lärare som ansvarar för elevens undervisning och andra experter som behövs i sammanhanget.*

(2 och 3 mom. som i RP)

Helsingfors den 29 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Claes Andersson /vänst
Merikukka Forsius /gröna
Timo Heinonen /saml
Sanna Lauslahti /saml
Mikaela Nylander /sv

Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Jutta Urpilainen /sd
Mirja Vehkaperä /cent
Henna Virkkunen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.